

SAŽETAK ODLUKE
DZHUGASHVILI PROTIV RUSIJE
OD 15. SIJEČNJA 2015. GODINE
ZAHTJEV BROJ 41123/10

Domaći sudovi postigli su ravnotežu između slobode izražavanja u članku o podnositeljevom djedu i podnositeljevih prava zajamčenih člankom 8. Konvencije

❖ **ČINJENICE**

Podnositelj zahtjeva unuk je bivšeg sovjetskog vođe Josifa Staljina.

U travnju 2009. godine objavljen je novinski članak o događajima u Katyńu tijekom 1940. godine.

U članku su optuženi sovjetski policijski biro i Staljin za ubojstva poljskih ratnih zatvorenika u Katyńu tijekom 1940. godine, a Staljin je nazvan „krvožednim kanibalom“. U članku je navedeno kako su tadašnji vođe izbjegli moralnu odgovornost za iznimno ozbiljne zločine. Podnositelj je podnio tužbu protiv navedenog časopisa i autora spornog članka zbog klevetanja njegovog djeda, tražeći naknadu nematerijalne štete.

Prvostupanjski sud odbio je tužbeni zahtjev s obrazloženjem da je objava spornog članka doprinijela javnoj raspravi o važnim povijesnim činjenicama te da je uloga podnositeljevog djeda, inače svjetski poznate ličnosti zahtijevala visoki stupanj tolerancije prema javnoj kritici. Drugostupanjski sud potvrdio je presudu. Nakon prvostupanjske presude, javna rasprava se nastavila jer je došlo do objave još jednog članka u istom časopisu, u kojemu je opisana pozadina postupka zbog klevete. Podnositelj je ponovno ponio tužbu zbog klevete, koja je odbijena uz obrazloženje kako je u spornom članku izražen autorov stav prema prvom postupku.

Podnositelj je prigovarao kako domaći sud nije pružio zaštitu ugledu njegovog djeda.

❖ **OCJENA SUDA**

Sud je istaknuo kako se podnositeljev zahtjev može promatrati dvostrano. Naime, budući da je podnositelj u svom zahtjevu istaknuo kako je navodno došlo do povrede konvencijskih prava njegovog djeda, Sud je prvo ispitivao podnositeljev *locus standi* u ovom predmetu.

Sud je, pozivajući se na dobro utvrđenu sudsku praksu, napomenuo kako su prava zajamčena člankom 8. Konvencije strogo osobne prirode te se ne mogu prenositi. U svojoj praksi Sud je ocijenio da nasljednik nije ovlašten u ime umrlog prednika tražiti da se istom prizna pravo da dostojanstveno okonča svoj život. Isto tako, univerzalnom legataru ne pripada pravo na podnošenje zahtjeva u ime oporučitelja tražeći pritom zaštitu oporučiteljevih prava zajamčenih člankom 8. Konvencije. Sud je ustanovio kako ne postoje razlozi zbog kojih bi odstupio od gore navedene sudske prakse te je utvrdio kako podnositelj nije ovlašten tražiti zaštitu prava zajamčenih člankom 8. Konvencije u ime svog djeda, budući da se radi o pravima neprenosive prirode. Sud je stoga odlučio kako zahtjev u odnosu na navedeno treba

odbaciti sukladno članku 34. Konvencije budući da nije spojiv *ratione personae* s odredbama Konvencije.

U odnosu na pitanje jesu li povrijeđena podnositeljeva prava zajamčena člankom 8. Konvencije, Sud se ograničio na ispitivanje jesu li dva postupka koje je pokrenuo podnositelj pred domaćim sudovima i način na koji su isti okončani, utjecali na podnositeljev privatni i obiteljski život te ukoliko jesu, je li tužena država poduzela odgovarajuće mjere kojima bi osigurala zaštitu podnositeljevih prava. Sud je istaknuo kako u određenim slučajevima narušavanje ugleda podnositeljevog pokojnog srodnika može utjecati na podnositeljev obiteljski život, čime takav zahtjev potpada pod opseg primjene članka 8. Konvencije. Uzimajući u obzir činjenice konkretnog predmeta, Sud je ustanovio kako se oba sporna članka na izravan ili neizravan način odnose na podnositeljevog djeda. Sud je u ovom predmetu odstupio od načela izraženih u svojoj ranijoj praksi o ovom pitanju, prvenstveno zato što se ovaj predmet odnosi na pitanje ugleda svjetski poznate javne ličnosti, dok se u predmetima u kojima je Sud razmatrao ovo pitanje radilo o pitanju ugleda privatne osobe.

Prema mišljenju Suda, napadi na ugled privatne osobe koji utječu na ugled njezine obitelji potpadaju pod opseg članka 8. Konvencije za razliku od opravdane kritike upućene javnoj ličnosti koja se preuzimajući ulogu vođe izložila oku javnosti.

Sud navodi kako događaji od povijesne važnosti koji su utjecali na sudbinu brojnih ljudi, kao i povijesne ličnosti koje su obilježile takve događaje, neizbježno predstavljaju predmet javne rasprave jer su od općeg značaja za društvo. Sud ističe kako nije njegova zadaća djelovati kao arbitar u raspravama između povjesničara jer bi se u suprotnom takve rasprave preusmjerile s javne platforme na sudnicu. Sud je ustanovio da su domaći sudovi svoje odluke temeljili na premisi da su sporni članci doprinijeli javnoj raspravi o važnim povijesnim činjenicama te kako je zbog povijesne uloge koju je imao podnositeljev djed trebalo primijeniti veći stupanj tolerancije. Domaći sudovi izričito su uzeli u obzir relevantnu praksu Suda imajući pritom na umu razliku između izjava o činjenicama i vrijednosnih prosudbi.

S obzirom na navedeno, Sud je ustanovio kako su domaći sudovi postigli odgovarajuću ravnotežu između slobode izražavanja koju uživaju novinari i podnositeljevih prava zajamčenih člankom 8. Konvencije te je odbacio zahtjev kao nedopušten.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.